

کتابیون لامع زاده: | این هم از برجام

می گویند برای آنکه یک مطلب را در ذهن مخاطب جا بیندازید باید آنقدر تکرارش کنید که مخاطب را مسخ و از خود بیگانه کند؛ طوری که هیچ چیز جز پیام شما در ذهنش نقش نبندد؛ درست مانند تیتراژ 'برجام هیچ ثمری نداشت'!

این جمله در دو سال گذشته آنقدر تکرار شد و ترجیع بند تیتراژهای نخست رسانه های منتقد دولت بود که در ذهن بسیاری نقش بست، بی آنکه در پاسخ به ادعایشان رقمی و عددی اعلام کنند.

برای آنهایی که با اوضاع و احوال اروپا در دوران تحریم آشنا بودند، این ادعا قابل باور نبود؛ در همان سال ها هم جسته و گریخته خبرهایی از شوق اروپا برای فعالیت در ایران مخابره می شد، به طور مثال، اواخر عمر دولت دهم، گزارشی مبسوط از آلمان آمد، از نشست صاحبان صنایع و شرکت های تجاری با مسئولان دولتی آن کشور.

سراسر گزارش، گلایه های غول های تجاری و صنعتی آلمان بود که بازار ایران را به دلیل تحریم های یکجانبه امریکا از دست داده بودند. می گفتند ایرانیان همیشه به صنعت آلمان اعتماد داشتند، ولی اکنون دست روی دست گذاشته ایم و شاهد تسخیر بازار ایران توسط رقیبان آسیایی هستیم.

در آن جلسه مسئولان دولتی آلمان از دولت وقت ایران انتقادهایی داشتند و جلسه به نشستی یکسویه تبدیل شده بود. همه یک حرف می زدند.

حقیقت این بود که ترکیب دولت ایران در آن زمان رغبتی در اروپاییان ایجاد نمی کرد یا پیش بگذارند و برای شکستن زنجیر تحریم ها دست به کار شوند، اما اکنون که شرایط متفاوت است، چرا باز هم اروپا حرکتی نمی کند؟

در این دو سال هیچ پاسخ روشنی به این تیتراژ و فضا سازی های رسانه ای داده نشد، دستگاه های اقتصادی در دولت خود را ملزم به پاسخگویی نمی دانستند و اگر هم ناگزیر بودند هر سه ماه یک بار

عملکردشان را پس از اجرای برجام به وزارت امور خارجه گزارش بدهند، آنقدر کلی گویی می کردند که از لابلای سطرهای آن حتی یک تیترا هم برای رسانه ها در نمی آمد. شاهد این مدعا هم آن که تیترا هیچکدام از گزارش های برجام در هیچ رسانه ای ، اقتصادی نبود.

دست تقدیر کاری کرد که تیتراها را رسانه های آن سوی آب بدهند. از فردای همان روزی که ترامپ اعلام کرد آمریکا از توافق هسته ای با ایران جدا می شود و تحریم ها را باز خواهد گرداند؛ تیتراها یکی پس از دیگری مخابره و تازه مشخص شد چه شرکت هایی در این دو سال به ایران آمده بودند که اکنون یا قصد جدایی دارند یا تردیدهایی برای ادامه راه.

****آنها که می روند**

18 اردیبهشت - ترامپ اعلام کرد آمریکا از توافق هسته ای با ایران خارج می شود و تحریم ها را باز خواهد گرداند.

18 اردیبهشت - وزارت خزانه داری آمریکا اعلام کرد تحریم ها بعد از 90 روز باز خواهد گشت.

20 اردیبهشت - مدیرعامل شرکت نفتی 'انی' ایتالیا به مجمع سهامدارانش گفت در ایران پروژه جدیدی نخواهد گرفت. خرید نفت از ایران آخر سال 2018 به پایان می رسد و بعد از آن به جای ایران از کشوری دیگر نفت خواهد خرید.

22 اردیبهشت - دو شرکت کشتیرانی بزرگ جهان ، مرسک و ام . اس. سی می گویند پس از باز گشت تحریم های آمریکا در کار با ایران باز نگری خواهند کرد.

24 اردیبهشت - شرکت پالایشگاه ساراس ایتالیا می گوید نگران تحریم های جدید آمریکاست ولی منتظر شفافیت بیشتر درباره تحریم ها می ماند.

25 اردیبهشت - مدیرعامل شرکت آلمانی زیمنس گفت نمی توانیم هیچ سفارش جدیدی از ایران بگیریم.

26 اردیبهشت - شرکت فرانسوی توتال اعلام کرد در صورت عدم معافیت نمی توانیم فعالیت در پارس جنوبی را ادامه دهیم. تا بحال 40 میلیون یورو در پروژه پارس جنوبی سرمایه گذاری کرده ایم.

26 اردیبهشت - شرکت نیروی 'مرسک تانکر' گفت توافق هایی که تا قبل از هشتم می اجرا کرده را به پایان می برد و بعد از تحریم ها فعالیتش را با ایران متوقف خواهد کرد.

27 اردیبهشت - مدیرعامل شرکت دانمارکی مرسک - بزرگترین خطوط کشتیرانی کانتینری دنیا اعلام کرد با برگشت تحریم های آمریکا نمی توان هم در ایران کار کرد و هم در آمریکا. حجم کار ما در آمریکا خیلی بیشتر است.

- 6 خرداد - شرکت واگن سازی سوئیسی 'اشتادلر' اعلام کرد قرار داد میلیاردی خود با ایران را معلق می کند.
- چند هفته پس از قرارداد 1.3 میلیاردی، این شرکت گفت چشم اندازی برای اجرای قرار داد به دلیل خروج آمریکا از برجام نمی بیند و احتمالاً جای این شرکت سوئیسی را رقبای چینی خواهند گرفت.
- 8 خرداد - بانکهای «اینداسلند» و «یو سی او» به صادر کنندگان شان گفته اند که باید همه تجارت ها با ایران را تا 6 اگوست و زمان بازگشت تحریم ها تکمیل کنند. هند، بزرگترین وارد کننده نفت ایران بعد از چین است و قبول کرده بود مقدار زیادی از هزینه های نفت را از طریق بانک «یو سی او» به صورت روپیه به ایران پرداخت کند.
- 8 خرداد - بانک سوئیسی 'بی.سی.پی' اعلام کرد قرار داد جدیدی با ایران امضا نمی کند.
- 9 خرداد - شرکت 'ریالنس' هند صاحب بزرگترین پالایشگاه جهان قصد دارد تا ضرب الاجل برگشت تحریم های آمریکا واردات نفت از ایران را متوقف کند.
- 9 خرداد - شرکت روسی 'لوک اویل' پروژه های خود را در ایران متوقف کرد. این شرکت دومین شرکت بزرگ تولید کننده نفت در روسیه است.
- 10 خرداد - دی. زد بانک- دومین بانک بزرگ آلمان در نامه ای به مشتریانش نوشت از 30 ژوئن 2018 کلیه تراکنش ها با ایران قطع خواهد شد.
- در این نامه آمده است که تراکنش های یورویی نیز با بانک های ایرانی که در رابطه با ایران باشند صورت نخواهد گرفت.
- 11 خرداد - شرکت 'دالیم' کره جنوبی قرارداد دو میلیارد دلاری پالایشگاهی در ایران را فسخ کرد. این شرکت بنا بود در توسعه پالایشگاه اصفهان مشارکت کند ولی اعلام کرد به دلیل تحریم های اقتصادی نتوانسته پروژه خود در ایران را تامین مالی کند.
- 11 خرداد - شرکت آمریکایی 'جنرال الکتریک' به دنبال تصمیم ترامپ مبنی بر خروج آمریکا از توافق هسته ای با ایران، فعالیت های خود در ایران را متوقف می کند.
- علاوه بر تجهیزاتی که شعب خارجی جنرال الکتریک در خارج از آمریکا به ایران فروخته اند، این شرکت در سه ماهه منتهی به 31 مارس یک میلیون و 490 هزار سفارش از ایران دریافت کرده است.
- 11 خرداد - شرکت انگلیسی 'سریکا انرژی' که علاقمند به سرمایه گذاری در میدان رام بود، می گوید از تحریم آمریکا تبعیت می کند. شرکت ملی نفت ایران 50 درصد سهام میدان نفتی رام در دریای شمال را داراست.
- 11 خرداد- کمپانی آمریکایی نایک اعلام کرد به دلیل تحریم های

امریکا علیه ایران هیچکدام از بازیکنان تیم ملی ایران کفش های این کمپانی را نمی پوشند.

14 خرداد- گروه خودروسازی 'پی.اس.ای' که پیش از این با نام 'پژو-سیتروئن' فعالیت می کرد گفت برای پرهیز از تحریم های آمریکا فعالیتش در ایران را تعلیق می کند.

این شرکت بعد از برجام، قراردادی به ارزش بیش از 800 میلیون دلار با ایران منعقد کرد.

16 خرداد - شرکت آمریکایی بویینگ اعلام کرد به دلیل لغو مجوز خزانة داری آمریکا و بازگشت تحریم های ایران، هواپیمایی به ایران تحویل نمی دهد.

**** این سکه دو رو دارد**

به طور حتم، آنهایی که خبر توقف فعالیت این شرکت ها را تک به تک مخابره کردند، گمان نمی کردند از ورای این خبرها بتوان به اهمیت برجام پی برد.

این فهرست صرفا شامل کسانی است قصد ترک ایران را دارند؛ شرکت های بزرگ دیگری هم هستند که همچنان در ایران مشغولند و نامی از آنها در خبرها نیست.

پس از برجام، صدها برند و نشان در بخش های مختلف اقتصادی به ایران آمدند، بدون آن که سروصدایی بکنند، رفتن برخی از آنها اما با هیاهوست؛ هیاهویی که لزوما هم بد نیست. حداقل این حسن را دارد که به مخالفان برجام در ایران می فهماند 'هیچ' یعنی چه.

در میان آن 'آمدن' و این 'رفتن' رد پاهایی هم بجا مانده است. یکی از فعالان اقتصادی آلمان می گوید برخی سرمایه گذاری ها در ایران را نمی توان خارج کرد؛ به طور مثال نمی توان پارک انرژی خورشیدی را زیر بغل زد و از ایران بیرون برد. آنها را باید جزو 'ضرر و زیان' حساب کرد.

یکی از استادان دانشگاه در کلاس درس اقتصاد ایران می گفت: در دنیای سیاست هر کس که می گوید امتیاز نمی دهم، دروغ می گوید. آن سیاستمداری موفق است که ضمن آنکه امتیاز می دهد، منافعی را هم برای کشورش تامین کند.

اگر این گزاره صحیح باشد، مذاکره کنندگان هسته ای ایران، بسیار موفق بوده اند. در نتیجه چانه زنی های آنها، در این مدت مبالغ زیادی از طلب هایمان از کشورهای دیگر وصول شد، سرمایه های زیادی به کشور سرازیر شد و طرح های جدیدی کلید خورد. رقم دقیق را بخش های اقتصادی دولت خواهند گفت ولی تا همین جا هم برجام تاثیر خود را گذاشته است.